

Нифака Татьяна, Бовда Елена. Прагматическое направление в методике обучения иностранных языков. Вопросы, которые рассматривает прагмалингвистика, являются ключевыми для методики преподавания иностранных языков, а именно: дискурс, единица коммуникативной деятельности; теория речевых актов, их виды; принципы кооперации и вежливости; межкультурная коммуникация; стратегии дискурсивного поведения. Без понимания и осознания этих положений эффективная организация процесса обучения не представляется возможной. Взаимосвязь этих наук обусловила использование термина прагматодика в данной статье. Реализация прагматического подхода требует уточнение цели обучения: формирование межкультурной компетенции студентов, которая является комплексной категорией и включает лингвистический, когнитивный и аффективный компоненты. Студенты выступают в качестве языковой личности, способной анализировать ситуации общения, определять социальный статус говорящих, коммуникативную цель разговора, интенции, регулировать собственное вербальное поведение, оценивать высказывания, реагировать на них, используя разнообразные языковые и речевые формы общения. Достаточный уровень развития данных умений позволяет студентам самостоятельно преодолевать трудности в процессе коммуникации, создавать когерентный дискурс и выбирать соответствующие средства его реализации.

Ключевые слова: прагмалингвистика, методика преподавания, прагматодика, интеракция, коммуникативная интенция, стратегии поведения.

Nifaka Tetiana, Bovda Olena. Pragmatic Approach in Teaching Foreign Languages. Issues, which pragmalinguistics considers, are key items to teaching foreign languages, namely: discourse, a unit of communication; speech acts, their types; the principles of politeness and cooperation; intercultural communication; the discursive strategies of behaviour. The effective organization of the learning process cannot be possible without their understanding and comprehension. The implementation of the pragmatic approach requires clarification learning objectives: the formation of intercultural students' competence, which is a complex category and includes linguistic, cognitive and affective components. A student acts as a linguistic personality, capable of analyzing communicative situations, determining speakers' status, communicative aim, intentions, their own behaviour, evaluating statements, responding to them, using various language and speech means of communication. The sufficient level of these skills allows the students to overcome the difficulties in the process of interaction, create a coherent discourse and choose the appropriate forms of its realization.

Key words: pragmalinguistics, teaching methods, pragmatodics, interaction, communicative intention, behaviour strategies.

Стаття надійшла до редколегії
26.03.2014 р.

УДК [378.016:811.111]:785

Надія Петровська

Використання джазових римів к (*Jazz Chants*) у процесі навчання англійської мови

У статті підкреслюється важливість новітніх методів викладання іноземної мови, зокрема використання джазових римівок (*Jazz Chants*). Метою статті є визначення умов для формування комунікативних навичок на заняттях з англійської мови. Завдання дослідження – підвищувати мотивацію та інтерес студентів до дисципліни через утілення нової методики. Систематизовано та узагальнено теоретичний та практичний матеріал з проблеми, що досліджується. Під час навчання англійської мови за допомогою джазових римівок потрібно формувати у студентів мовну, мовленнєву, соціокультурну та діяльнісну компетенції. Головною метою джазових римівок є формування, розвиток та удосконалення навичок правильної вимови, інтонації та ритмічності висловлювань. Вони використовуються на різних етапах роботи з лексикою, сприяють кращому засвоєнню граматичного матеріалу, спонукають студентів до складання діалогів у межах певної тематики. Джазові римівки розвивають у студентів пам'ять, навички аудіювання, читання, письмо.

Ключові слова: джазові римівки, комунікативні навички, вимова, аудіювання, читання, письмо.

Постановка наукової проблеми та її значення. Зміни, які зараз відбуваються у суспільних відносинах і в засобах комунікації, потребують підвищення комунікативної компетенції студентів та

вдосконалення їх філологічної підготовки. На сучасному етапі іноземна мова розглядається як засіб спілкування та узагальнення духовної спадщини народу країни, мова якої вивчається. Перед викладачем іноземної мови стоїть завдання сформувати особистість, яка буде здатна брати участь у міжнародній комунікації.

Використання елементів пісень, музики, віршів та джазових римівок (*Jazz Chants*) у викладанні англійської мови не є новим, однак усе ще **актуальним** прийомом. Використання саме такого матеріалу дає змогу викладачеві знайти свої підходи та прийоми роботи, які стимулюють лінгвістичний та емоційний розвиток студента. Студенти зазвичай добре орієнтуються в сучасній музиці, і якщо викладач урахує цей чинник, то це може сприяти розвитку стійкої мотивації до вивчення іноземної мови.

Аналіз досліджень цієї проблеми. *Jazz Chants* – римований текст, який промовляється в певному темпі, з певним ритмом та під супровід джазових композицій і який являє собою щось середнє між піснею та віршем [1, с. 116]. За іншим визначенням – це ритмічне відображення короткої розмови в межах певної розмовної ситуації [3, с. 84]. Автором ідеї та творцем *Jazz Chants*, які здобули популярність, пройшовши випробування часом та практикою, є професор Нью-Йоркського університету, викладач лінгвістичного інституту в Гарварді, талановита американська композиторка, джазова співачка і педагог Кароліна Грехем. Отже, збірки римівок Кароліни Грехем [7; 8; 9] із методичними вказівками щодо їх використання [5] та нечисленні напрацювання вітчизняних [1; 2; 3; 4] і зарубіжних методистів [6; 10] із цього питання стали теоретичною базою нашого дослідження.

Мета статті полягає у визначенні умов для формування комунікативних навичок на заняттях з англійської мови для підвищення мотивації студентів у процесі її вивчення.

Завдання дослідження – підвищувати мотивацію та інтерес студентів до дисципліни через утілення нової методики *Jazz Chants*, розвивати комунікативні навички, навчити використовувати набуті знання на практиці.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Використання *Jazz Chants* у процесі навчання іноземної мови сприяє найбільш повному досягненню комплексної мети, яка передбачає формування комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань і навичок. При навчанні англійської мови за допомогою джазових римівок для досягнення цієї мети потрібно формувати у студентів мовну, мовленнєву, соціокультурну та діяльнісну компетенції.

Усі джазові римівки сприяють розвитку навичок розмовного мовлення, а саме допомагають студентам швидко і легко запам'ятовувати фрази повсякденного ужитку. Фактично це зазубрювання, але веселе та захоплююче. Римівки укладені з почуттям гумору, з любов'ю до мови. Тому працювати з ними надзвичайно приємно. Музичне оформлення створює творчу атмосферу, сприяє спілкуванню, підіймає настрій. Використання *Jazz Chants* різноманітне: можна тренувати наголос у словах, ритм та інтонацію у реченнях, щоб допомогти студентам говорити без акценту; поповнювати словниковий запас; тренувати граматичні структури; ознайомлювати з культурою, побутом, реаліями іншомовного середовища; вміти уважно стежити за презентованою інформацією.

Головною метою джазових римівок є формування, розвиток та удосконалення навичок правильної *вимови*, відпрацювання інтонаційних малюнків та ритмічності висловлювань. У студентів розвивається вміння розрізняти характерні звуки англійської мови, вміння розчленувати фразу на окремі сегменти та розуміти фразу в цілому, чому сприяють їх наступні чітко виражені мовні параметри: ритм, інтонація та логічний наголос, без яких неможливо повністю передати зміст висловлювання в реальному житті [2]. Для прикладу, джазова римівка «*Where's Jack?*» формує правильну вимову таких приголосних звуків як [w], [s], [z], [ð]:

Where's Jack?

*Where's Jack?
He is not here.
Where did he go?
I don't know.
Where's Mary?
She is not here.*

*I don't know.
Where are Sue and Bobby?
They are not here.
Where did they go?
I don't know.
Where's Mr. Brown?
He's over there.
Where?
Over there,
Asleep in the chair.*

Римівка «*Mama Knows Best*» гарно тренує голосні [e], [ʌ], [æ], [ei], [eə]:

Mama Knows Best

*You shouldn't do it that way.
You ought to do it this way.
You ought to do it this way.
You ought to do it my way.
You shouldn't wear it that way.
You ought to wear it this way.
You ought to wear it this way.
You ought to wear it my way.
You shouldn't go with them.
You ought to go with us.
You shouldn't take the train.
You ought to take the bus.
You shouldn't wear that hat.
You ought to cut your hair.
You shouldn't get so fat.
You ought to eat a pear.
You shouldn't do it that way.
You ought to do it this way.
You ought to do it this way.
You ought to do it my way.*

Лексичне наповнення *Jazz Chants* дає змогу співвідносити їх з певними програмними темами та використовувати їх на різних етапах роботи з лексикою: на початковому етапі при введенні нового матеріалу (для первинного введення і закріплення) та на подальших етапах (для відпрацювання й відтворення лексики в мовленні). При цьому дуже важливу роль виконує змістова зв'язаність матеріалу, оскільки логічно пов'язана інформація легше запам'ятовується.

Джазові римівки «*Do you Know Mary?*» можна використати під час вивчення лексики з теми «Сім'я» (*Major Decisions* – «Іжа») на етапі введення (у супроводі відповідних малюнків і жестів) та на етапі закріплення нових слів, коли студенти працюють послідовно спочатку з римівкою, а потім – виконуючи підстановчі завдання та складаючи діалоги.

Do you Know Mary?

*Do you know Mary?
Mary who?
Mary McDonald.
Of course I do.
Do you know her little brother?
Yes, of course, I do.
I know her brother,
And her mother,
And her father too.*

*Do you know her elder sister?
Yes, of course, I do.
I know her elder sister Betty
And her younger sister Sue.
Do you know her aunt Esther?
Yes, of course, I do.
I know her uncles
And her cousins too.*

Major Decisions

*How do you like your coffee?
Black! Black!
How do you like your tea?
With lemon, please.
How do you like your steak?
Medium rare.
How do you like your eggs?
I don't care!
Sunny-side up?
I don't care!
Poached on toast?
I don't care!
Scrambled, with bacon?
I don't care!
Over-easy?
I don't care!
Soft-boiled?
Hard-boiled?
I don't care!
How about an omelet?
I don't care!
Come on, tell me!
This isn't fair.
I told you the truth.
I really don't care!*

Завдяки особливій структурі *Jazz Chants* сприяють кращому засвоєнню граматичного матеріалу, зокрема різних часових форм дієслова. Наступні римівки відповідно допоможуть краще розібратися у *Present and Past Indefinite, Present and Past Continuous Tenses*:

Sally Speaks Spanish, but Not Very Well

*Sally speaks Spanish, but not very well.
When she tries to speak Spanish,
You really can't tell what language she's speaking or trying to speak.
The first time I heard her, I thought it was Greek.*

I overslept

*I overslept and missed my train,
Slipped on the sidewalk
In the pouring rain,
Sprained my ankle,
Skinned my knees,
Broke my glasses.*

*Lost my keys,
 Got stuck in the elevator,
 It wouldn't go.
 Kicked it twice and stubbed my toe,
 Bought a pen that didn't write,
 Took it back and had a fight,
 Went home angry,
 Locked the door,
 Crawled into bed,
 Couldn't take any more...*

Sh! Sh! Baby's Sleeping!

*I said, Sh! Sh! Baby's sleeping!
 I said, Sh! Sh! Baby's sleeping!
 What did you say?
 What did you say?
 I said, Hush! Hush! Baby's sleeping!
 I said, Hush! Hush! Baby's sleeping!
 What did you say?
 What did you say?
 I said, Please be quiet, Baby's sleeping!
 I said, Please be quiet, Baby's sleeping!
 What did you say?
 What did you say?
 I said, Shut up! Shut up! Baby's sleeping!
 I said, Shut up! Shut up! Baby's sleeping!
 WAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA
 Not anymore.*

Rain

*It was raining, raining, raining hard.
 It was falling on my head.
 It was falling on the stars.
 It was falling on the sun.
 It was falling on my shoes.
 I got soaking wet.
 I got soaking wet.
 But I stayed outside.
 I stayed outside.
 The rain was sweet.
 The rain was warm.
 The rain was soft.
 It reminded me of home.
 It was raining, raining, raining hard.
 It was falling, falling, falling on the stars.
 It was raining, raining, raining hard.
 It was falling, falling, falling on the stars.
 Soft rain
 Raining, raining
 Sweet rain
 Raining, raining
 Warm rain
 Raining, raining*

Sweet soft Raining, raining
Warm rain Raining, raining
Sweet soft Raining, raining
Warm rain Raining, raining.

З погляду мовленнєвої діяльності, яку здійснюють студенти під час роботи з *Jazz Chants*, останні передбачають:

- 1) розвиток навичок усного мовлення, що спонукає студентів до складання діалогів та відпрацювання питальних та стверджувальних структур у межах певної тематики;
- 2) розвиток пам'яті (студенти швидко запам'ятовують фрази повсякденного вжитку);
- 3) розвиток навичок аудіювання, що дає змогу викладачеві компенсувати певною мірою відсутність природного середовища носіїв мови, одночасно забезпечуючи формування й удосконалення фонетичної компетенції;
- 4) методика роботи з *Jazz Chants* передбачає кілька етапів, одним з яких є опрацювання текстових матеріалів (на етапі повторного прослуховування), що дає можливість формувати та вдосконалювати навички читання;
- 5) завдяки багаторазовому повторюванню та відповідними супровідними завданнями джазові римівки також сприяють розвитку навичок письма.

Формування соціокультурної компетенції передбачає ознайомлення студентів із культурою та способом життя країни, мову якої вони вивчають, формування вміння встановлювати комунікативні контакти. Джазові римівки є зразками автентичних текстів, які представляють різні сфери життя та допомагають розвивати навички розмовної мови, у якій наявні скорочення, пропуски звуків, уживання коротких форм тощо.

Діяльнісна іншомовна компетенція передбачає здатність і готовність користуватись засобами іноземної мови, розуміючи мету такої діяльності, вміти уважно стежити за презентованою інформацією, утримувати її в пам'яті, активно співпрацювати в парах і групах тощо.

Працюючи з джазовими римівками, викладачеві слід пам'ятати, що це дуже позитивні завдання, тому слід тримати високий темп, намагатися залучити всіх студентів, щоб вони активно повторювали, співали. Ця методика навчання іноземної мови сприяє формуванню комунікативної компетенції в захоплюючій формі, стимулює розвиток уяви, сприяє релаксації, допомагає формувати духовну культуру, підвищує мотивацію вивчення іноземної мови, розвиває розумові здібності, знімає психологічні бар'єри.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, одним з основних факторів модернізації системи освіти є комунікативна компетентність. Саме її формування допомагає використувати на заняттях з англійської мови пісенний, музичний, віршований матеріал, зокрема і так звані *Jazz Chants*. Оскільки джазові римівки передбачають види діяльності, які викликають інтерес до вивчення іноземної мови (спів, декламування, виконання фізичних рухів, жестикуляцію, зміну інтонації при розмові, розігрування сценки, рольову гру), вони є засобом позитивної мотивації, окрім того, допомагають розкрити творчий потенціал студента.

У подальшому перспективним вважаємо дослідити методику використання на заняттях з іноземної мови рольової гри, яка також сприяє комунікативній компетенції, створює доброзичливу обстановку та творчу атмосферу.

Джерела та література

1. Адамовська І. Д. Джазові римівки як засіб формування іншомовної фонетичної компетенції учнів початкової школи / І. Д. Адамовська // Таврійський вісн. освіти. – 2009. – № 3. – С. 116–121.
2. Березенська Л. І. Використання автентичних скоромовок як засобу формування іншомовної фонетичної компетенції учнів початкової школи [Електронний ресурс] / Л. І. Березенська. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/2337/05blipsh.pdf>
3. Бовіна Г. І. Практикум з англійської мови: посібн. з практики усного та писемного мовлення (англ. мовою) для студ. I курсу немовних ВНЗ / Г. І. Бовіна – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 528 с.
4. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя / Н. Д. Гальскова – М.: Аркти, 2003. – 192 с.
5. Жилина И. В. Методика Каролины Грехем как ведущий прием в обучении фонетики на современном этапе изучения английского языка [Электронный ресурс] / И. В. Жилина – Режим доступа: <http://osvita.ua/legislation/ser.osv./17911/>

6. American English Pronunciation: English – a stress-timed language [Electronic recourse]. – Mode of access : <http://www.rachelsenglish.com/videos/english-stress-timed-language>
7. Graham C. Grammar Chants / Carolyn Graham – Oxford : Oxford University Press, 1993. – 112 p.
8. Graham C. Jazz Chants / Carolyn Graham [Electronic recourse]. – Mode of access : <http://jazzchants.net/for-young-learners>
9. Graham C. Small Talk. More Jazz Chants / Carolyn Graham – Oxford : Oxford University Press, 1986. – 96 p.
10. Murphey T. Music and Song / Tim Murphey – Oxford : Oxford University Press, 1992. – 215 p.

Петровская Надежда. Использование джазовых рифмовок (Jazz Chants) в процессе обучения английскому языку. В статье подчеркивается важность новейших методов обучения иностранному языку, в частности использование джазовых рифмовок. Целью статьи является определение условий для формирования коммуникативных навыков на занятиях по английскому языку. Задача исследования – повысить мотивацию и интерес студентов к предмету посредством внедрения новой методики. Систематизирован и обобщен теоретический и практический материал по исследуемой проблеме. При обучении английскому языку при помощи джазовых рифмовок необходимо формировать у студентов языковую, речевую, социокультурную и деятельную компетенции. Главной целью джазовых рифмовок является формирование, развитие и усовершенствование правильного произношения, интонации и ритмичности высказывания. Они используются на разных этапах работы с лексикой, способствуют лучшему усвоению грамматического материала, побуждают студентов составлять диалоги на определенную тематику. Джазовые рифмовки развивают у студентов память, навыки аудирования, чтения, письма.

Ключевые слова: джазовые рифмовки, коммуникативные навыки, произношение, аудирование, чтение, письмо.

Petrovska Nadiya. Usage of Jazz Chants in Teaching English. The article deals with new important methods of teaching foreign languages, in particular with usage of jazz chants. The aim of the article is creation of conditions for formation of communicative skills at the English lessons. The task of the investigation is to raise the motivation and interest of students to the subject through the new methods. It is systemized and generalized theoretical and practical material on the problem. At teaching English with the help of jazz chants it's necessary to form language, sociocultural and activity competence. The main aims of jazz chants are formation, development and improvement of correct intonation skills, intonation and rhythmic expressions. They are used at different stages of work with lexical material, help to master grammar, motivate students' to compose dialogues on definite topics. Jazz chants develop students' memory, their pronunciation, listening, reading and writing skills.

Key words: jazz chants, communication skills, pronunciation, listening, reading, writing.

Стаття надійшла до редколегії
07.04.2014 р.

УДК 372.881.111.1

Михайло Янісів

Психолого-педагогічні засади формування дискусійної компетенції у студентів-філологів на старшому ступені навчання

У статті розглянуто проблеми формування дискусійної компетенції студентів на заняттях з іноземної мови. Зокрема з'ясовано умови, за яких виникає можливість проведення дискусії для формування мовленнєвих умінь та навичок; визначено основні етапи мисленнєвого процесу під час дискусії; проаналізовано особливості функціонування механізму розуміння і говоріння, які реалізуються у різних видах мовленнєвої діяльності. При формуванні логіко-композиційної структури дискусії передбачено дотримання основних психологічних принципів її проведення. Запропоновано використання психолого-педагогічних засад створення проблемних ситуацій на заняттях іноземної мови для розвитку комунікативних умінь та навичок.

Ключові слова: дискусійна компетенція, мисленнєвий процес, логіко-композиційна структура, психолого-педагогічні засади.

Постановка наукової проблеми та її значення. Останнім часом питання підвищення ефективності іншомовної дискусійної компетентності набуває дедалі більшої актуальності. Навчальна